

Sual: Cenab-ı Hakk'ın cüz'iyat ve hasis emirler ile iştigali, azametine münafîdir?

Sual: Cenab-ı Hakk'ın cüz'iyat ve hasis emirler ile iştigali, azametine münafîdir?

Elcevap: O iştigal, azametine münafî değildir. Bilakis, adem-i iştigali azamet-i rububiyetine bir nakîsedir. Mesela, şemsin zıyasından bazı şeylerin mahrum ve hariç kalması, şemse bir nakîse olur. Maahâzâ bütün şeffaf şeylerde görünen şemsin timsallerinin her birisi “Şems benimdir. Şems yanımdadır. Şems bendedir.” diyebilir. Ve zerreler ile şems arasında müzahame yoktur.

Bütün mahlukat -bilhassa insanlarda ferdî olsun, nev'î olsun, şerif olsun hasis olsun- ilim, irade, kudret itibarıyla Cenab-ı Hakk'ın tecellisine mazhardır. Her bir şey, her bir insan “Allah yanımdadır.” diyebilir. Bilhassa insanın zaafı, fakrı, aczi nisbetinde Cenab-ı Hakk'ın kurbiyeti ve her bir şeyin Cenab-ı Hak'la münasebeti olmakla beraber, o da münasebettardır. Ve gayr-ı mütenahî acz ve fakrı olan insan, gayr-ı mütenahî kudret ve gına ve azameti olan Cenab-ı Hak'la münasebeti ne kadar latîftir.

Takdis ederiz o zatı ki en büyük lütfu en büyük azamete, en yüksek şefkati en yüksek ceberuta idhal ettiği gibi nihayetsiz kurbu nihayetsiz bu'd ile cem'edip zerreler ile şemslar arasında uhuvveti tesis etmiştir. Birbirine zıt olan bu şeyleri cem'etmekle derece-i azametini bir derece göstermiştir.